

“Ο ΝΟΥΜΑΣ”

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ
ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Αθήνα Δρ. 8.— Για τις Επαρχίες Δρ. 7
Για το Έξωτερικό Φρ. Χρ. 10.

Για τις επαρχίες δεχόμεστε και τρίμηνες (2 Δρ. την τρι-
μήνη) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ή δε στείλει μπροστά
τη συνδρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κώδικα (Σύνταγμα, Όμολογία, Εθν. Τράπεζα, Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχιδρόμου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός Υπουργείου Σιδηρόδρομου (Όμολογία), στα βιβλιοπωλεία «Εστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

“Ο πόντος—Γιατί δεν έχουμε στρατό—Γυμνάσια για τη γλώσσα—“Ο τεμπέλης κι ο άρτίκκος—“Υπάλληλοι του Τράμ.

ΑΠΟ το «Σκρίπτ» της Πέμπτης παίρν νμε τον ακρίονθο παράγραφο :

«Χαριτωμένον επεισόδιον συνέβη εις τας ακήσεις μεταξὺ ἐνός λοχίου καὶ τοῦ πρίγκηπος Χριστοφόρου, ἀληθεύοντος μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπολοχαγῶς εἰς τὸ 1ον σύνταγμα. Τὸ επεισόδιον διεδόθη ἁμέσως μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν δύο συνταγμάτων, ἐξηραμένος δὲ ὡς ἰαμπρὸν μάθημα δι’ ὅλους ἐν γένει τοὺς βαθμοφόρους τῆς ὑπερκαθαρευούσης.

“Ο περὶ οὗ ὁ λόγος λοχίας εἰδίδασκεν ὀνοματολογίαν τοῦ νέου ὅπλου εἰς τοὺς ἀνδρας τοῦ λόχου του. Αἰφνης τὸν ἐπλησίασεν ὁ πρίγκηψ ἀνθυπολοχαγὸς καὶ παρηκολούθησεν τὴν διδασκαλίαν του καθ’ ἣν σιγῆν εἶχεν ἐνώπιόν του κάποιον χωρικόν, τοῦ ὁποίου τὸ ἔφος δὲν προέβλεπεν ὅτι ἐννοεῖ τελείως τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ λοχίου· ἐφαίνετο δὲ ὅτι ὁ χωρικός δὲν ἀντελαμβάνετο καὶ τὴν λέξιν ἑκατοστὰ τὴν ἐπιμόνωσ ἐπαναλαμβάνομένην ὑπὸ τοῦ λοχίου.

Τότε ὁ πρίγκηψ Χριστόφορος στρέφεται πρὸς αὐτὸν καὶ τοῦ λέγει :

— Νὰ μεταχειρίζεσαι τὴν λέξιν πόντους καὶ ἐν γένει δεσφ τὸ δυνατόν ἀπλουστεράς λέξεις διὰ τὰ ἐννοεῖν οἱ ἄνδρες».

*

ΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ μας θά θυμούνται τὸ ἔσοχο ἄρθρο τοῦ Ρήγα Γκόλφη «Γιατί δὲν ἔχουμε στρατό» πού δημοσιεύτηκε πρὸ δύο περὶπου χρόνια στὸ «Νουμά». Στὸ ἄρθρο του αὐτὸ ὁ Γκόλφης ἀποδείχνει τετραγωνικώτατα πὼς δὲν

τελειώνει μ’ ἕνα θάνατο ἢ καθε διάφορο αὐτοκτονίας θάταν καλλιτεχνικὰ ἔργα. Ἡ λογικὴ αὐτὴ ἀνάγκη δὲ λέω πὼς δὲ βρίσκεται στὴ ζωὴ σὲ κάθε βήμα καὶ πὼς δὲν μπορεῖ νὰ τὴ συλλάβῃ πάσα ἕνας πού αἰσθάνεται βαθύτερα τὴ σημασίαν της, μὰ ἀπὸ τᾶλλον μέρος, κατὰ μίαν, καθε καλλιτεχνικὸ ἔργο, πού δὲ βγαίνει ἀναπόδραστα αὐτὴ ἡ ἀνάγκη, δὲ μπορεῖ νὰ συγκινήσῃ αἰσθητικὰ. Γι’ αὐτὸ οὗτ’ ἐμὲ, οὔτε πολὺ περισσότερο τοῦ ποιητῆ τοῦ Μάρθα, μὰς συγκινοῦν ἔργα πῶσον σκοπὸ νὰ δώσουν μιὰ ἐντύπωσιν μονάχα μὲ τὰ δραματικὰ τους περιστατικὰ, ἀ νέγνιαστα γιὰ τὸ λογικὸ κι ἀνγκυαῖο σύνδεσμο μὲ αἰτίαι πού τὰ γεννοῦν, Μοῦ φτάνει νὰ θυμῶσω ἐνν ἀπὸ τοὺς πρωτομάστορες σὲ τέτιου εἶδους ἔργα, τὸν πολὺ Σαρδοῦ. Ἀ. χ. εἰταν ἡ Θεοδώρα του τρυπᾷ μὲ τὴν καρφίτσα τὴν καρδιά του ἱραστή της—πὼς διάλοιο τὸν λέν δὲν τὸν θυμοῦμαι— τίνος θεατῆ δὲν κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον μὲ τὸ πρᾶγματι δραματικὸ τοῦ περιστατικῶ; Μπορεῖ ὅμως ὁ ποιητῆς τοῦ Μάρθα νὰ ὑποστηρίξῃ πὼς αὐτὸ εἶναι καὶ μιὰ αἰσθητικὴ συγκίνηση συνάμα; Μπορεῖ νὰ ἰσχυριστῆ ὅτι ἡ φρίκη τῆς στιγμῆς αὐτῆς καὶ τῶσων ἄλλων δραματικῶν πυροτεχνημάτων εἶναι μιὰ ἔκφραση σὲ ὁμορφιὰ τῆς βαθύτερης οὐσίας καὶ σημασίας τῆς

ἔχουμε οὔτε καὶ θάχουμε ποτὲ στρατό, γιατί δὲν ἔχουμε γλώσσα, γιατί εἶναι ἀδύνατο οἱ στρατιῶτες, καὶ τελειοφοροῖ ἀκόμα τῆς Φιλολογίας ἂν εἶναι, νὰ νιώσουν τῆς κομικῆς καὶ μπαλασαωμένης λέξης πού τοὺς μαθαίνουμε στὸ ἱστράτωμα. Τὸ ἄρθρο αὐτὸ τότε ὁ κ. Πάλλης πλέρωσε καὶ τυπώθηκε σὲ ξεχωριστὸ φυλλάδιο καὶ μοιράστηκε σὲ ὅλα τὰ στρατιωτικὰ σώματα καὶ σὲ ὅλα τὰ στρατιωτικὰ γραφεῖα..... καὶ δὲν ἔφερε κανένα ἀποτέλεσμα, ὅπως δὲ φέρνει κανένα ἀποτέλεσμα καθε ἀληθινὸ καὶ καθε σωστὸ σ’ αὐτὸ τὸν τόπο.

Καὶ νὰ πού σήμερα ὁ Χριστόφορος ἀναγκάστηκε νὰ συστήσῃ κείνο πού συστήσῃ ὁ «Νουμάς», γιὰ νὰποχτήσου- με στρατό.

Νὰ δοῦμε ὅα πιάσει τώρα τόπο ἡ παρατήρηση ἐνὸς πρίγκηπα ;

*

ΕΜΕΙΣ θά στείλωμε μερικὰ ἀντίτυπα πού μὰς περυσέψανε στὸ γραφεῖο μας στὸ Χριστόφορο, γιατί πάντα ἔχουμε ἱλιθία πὼς ὕστερ’ ἀπὸ μερικὰ χρόνια, εἰταν ἀρχινή- σουμε νὰνοῦνται κάπως τὰ ματια μας, θά χρειαστεί νὰ ξαναγίνουμε μεγάλα γυμνάσια, ἔχι πιά γιὰ ψευτομάχη, ἀλλὰ γιὰ νὰ βγάλουμε ἀπὸ τὸ κεφάλι τῶν ἐφέδρων τῆς ἀ- χυρῆνης λέξιας καὶ νὰν τοὺς μάθουσε νὰ λένε τὰ εἶδη τοῦ ὅπλου καὶ ὅλα τὰ στρατιωτικὰ πράματα μὲ λέξιας ζωντανῆς πού νὰν τῆς νιώθουν καὶ νὰν τῆς θυμοῦνται σ’ ὅλη τους τὴ ζωὴ.

*

ΑΝ ἔχετε κέρη γελᾶστε ! Τὸ «Ἐποπτικὸν Συμβού- λιον τῆς μέσης Ἐκπαίδευσιας»..... καὶ δὲ συμαζεύεται, γνωμοδότησε πὼς πρέπει νὰ μετατεθεῖ ἕνας καθηγητῆς ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ στὴν Καρδίτσα, γιατί ἀποδείχτηκε, λέει, ἀνω- θρὸς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν» καὶ νὰ μετατεθεῖ ἕνας ἄλλος κα- θηγητῆς στὸ Καρπενήσι γιατί εἶναι ἀνεπαρκής».

Δηλ. ὁ ἕνας εἶναι τεμπέλης καὶ ὁ ἄλλος ἀρτίκκος. Καὶ τὸ περίφημο συμβούλιο, ἀντὶ νὰ προτείνῃ τὴν πᾶψιν τους, προτείνῃ τὴ μεταθέσῃ τους.

Πολὺ καλὰ φέρθηκε ὁ κ. Στάης πού πέταξε μὰ τόσο ἀστεία καὶ ἀσυνείδητη γνωμοδότηση στὰ σκουπίδια.

*

ΠΡΟΧΤΕΣ τὴ νύχτα ἕνας ὁδηγὸς τοῦ Τράμ ἔσπασε τὸ κεφάλι τοῦ καθηγητῆ κ. Κρασιᾶ μ’ ἕνα σίδερο, γιατί ὁ κ. καθηγητῆς τόλμησε νὰν τοῦ κάνει κάπια παρατήρηση μέσα στὸ Τράμ.

“Αν εἶναι ἄγρια αὐτὰ τὰ καμώματα καὶ ἂν ἐξευτελίζουμε μιὰ πρωτεύουσα, δὲν ἔξορουμε. Μοναχὰ προτείνουμε, μὲ τὸν προεπούμενο σεβασμὸ πάντα, στὴν περίφημη ἐταιρεία τῶν Τράμ, μιὰ καὶ πιάσαν τοὺς Σκρουμπαίους τὰ τούρκικα ἀποσπάσματα, νὰν τοὺς ζητήσῃ, μέσο τῆς πρεσβείας μας, ἀπὸ τὴν Τουρκία καὶ νὰν τοὺς διορίσει ὑπαλλήλους τῆς σταῖ Τράμ.

Πάντα οἱ ληστῆς πὼς εὐγενεῖοι καὶ πὼς ἀρῶποι θάναι ἀπὸ μερικὸς ὑπαλλήλους τῆς.

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

“Απὸ τὴν ἐπιθεώρηση τῶν νέων ἑλληνι- κῶν γραμμάτων πού βάζει στὸ τελευταῖο φυλ- λάδιο τοῦ «Mercur de France» ὁ ἀκούρα- στος φίλος τῶν Ἑλλήνων κ. Philéas Lebes- gue, παίρνουμε τὰ παρακάτω :

«Οἱ «Ἀλυσίδες», τὸ νέο ἔργο τοῦ κ. Ταγκό- πουλου, τολμηρὰ πρόρρηση γιὰ πόλεμο καὶ γιὰ δι- δαχῆ. Ὁ συγγραφέας του, μέσα σ’ αὐτὸ, κατάστη- θα τὴ χτυπᾷ τὴν πρόληψη καὶ διαλαλεῖ τὴν ἐνάγ- κη τῆς ἀλήθειας γιὰ τὸ καθε τι, καὶ τὴν ἀρετὴ τῆς ἀλήθειας, τὴ δύναμὴ τῆς ἀπάνου στὴν κοινωνία, τὴν λυτρωτικὴ. Ἡ ἀλήθεια πρέπει, ὅπως ὅπως, νὰ βασιλέψῃ. Σ’ ἕνα ξεχωριστὸ ζῦμπημα μιὰς συνεί- δητης, πού γγίζει μαζί καὶ τὸ άτομο καὶ τὸ ἔθνος, στηρίζετ’ ἐδῶ ἡ δραματικὴ σύγκρουση—γιατί στὴν Ἑλλάδα ἡ πρόληψη παρουσιάζεται πὼς πολὺ μὲ τὸ γλωσσικὸ τύπο· ἀλλὰ, καθὼς πολὺ καλὰ τὰπόδειξε ὁ Πέτρος Βασιλικός, τὸ γλωσσικὸ ζήτημα κλεῖ μέ- σα του ἕνα ζήτημα κοινωνικὸ, καὶ ἡ κίνηση γιὰ τὴ δημοτικὴ γλῶσσα φανερώνει ἕνα λαϊκὸ σήκωμα, σύμφωνα μὲ τῆς ἀνάγκης τῆς νεώτερης ζωῆς. Ἡ ἔ- θνικὴ ψυχὴ πρέπει νὰ γίνῃ ἱκανὴ νὰ τὴ σφιχταγκα- λιᾶσῃ τὴν ἀλήθεια, γιὰ τὴ σωτηρία τῆς τὴν ἀξί- ζει τὴν ἀλήθεια, καὶ αὐτὸ ἔρχεται ὁ Στρωτὸς νὰ μὰς δείξῃ, ἐκεῖ πού εἶχνε στὴν ψυχὴ τῆς Ἀστρούλας τὸ σπὸρο μιὰς τόσο καρπερῆς μεταμόρφωσης. Ἔτσι οἱ φιλοσοφίαι δὲν περῶνε σ’ ἐμῶς ἐδῶ !» εἶπανε οἱ ἀν- τίπαλοι τοῦ ἰδεολογικοῦ θεάτρου, σὲν ἐνοχλημένοι ἀπὸ τὴν ἀπουσία μιὰς συγκίνησης σωστὰ σωστὰ αἰσθηματικῆς. Μπορεῖ νὰ εἶναι τοῦτο τὸ κύριο ψε- γᾶδι τοῦ ἔργου. Μολαταῦτα ἀνάγκη νὰ ἀναγνωρί- σουμε πὼς τὸ δράμα ἐνδιαφέρει ἔξω ἀπὸ τῆς συνηθι- σμένες ἐρωτικῆς σκηνῆς, καὶ ὅτι πλέκεται γύρω σταῖ ἀψήλοτατα, ἀφοῦ πρόκειται γιὰ τὰ μελλόμενα ἐνὸς λαοῦ. Δίκιο λοιπὸν εἶναι νὰ πιστέψουμε μαζί μὲ τὸν συγγραφέα πὼς ἕνα τέτοιον εἶδος δραματογραφικῆς ἐργασίας, τελειοποιημένο καθὼς ταίριαζει καὶ καθὼς τὸ εἶχε προαιστανθῆ ὁ μεγαλοφυῆς ποιητῆς τῶν «Κούρδων», εἶναι πολὺ πὼς κοντὰ, μὲ τὸν αὐτόματο ἰφηνισμό του, στὴν ἰδέα τῶν κίσχυλλίων δραμάτων, δηλονότι στὴν ἰδέα τῆς ζωῆς, πολὺ πὼς κοντὰ ἀπὸ τὰ ἀνοστα σκηνικὰ ξαναχτισματα, πού γίνονται συ- χνὰ πυκνὰ εἰς βάρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας.

“Ἐπειτα ἄδραξε καὶ μὲ τοῦτο ὁ Μαλλιάρμοδος

ζωῆς, πῶχει σκοπὸ τῆς νὰ μὰς δίνῃ ἡ τέχνη; Κά- ποιο παρόμοιο σκοπὸ δὲν τὸ πιστεύω νὰ τῆς ἀρνήται ὁ ποιητῆς τοῦ Μάρθα καὶ ὡς τόσο ἐνῶ συζητοῦμε γιὰ σχετικὰ μ’ αὐτὴ ζητήματα, αὐτὸς φέρνει στὴ μέση τὴ συγκίνηση πού δίνουν τὰ φαινόμενα «χώρια ἀπ’ τῆς αἰτίαι πού τὰ γεννοῦν» !

Τὶ διαφορετικὰ διδάσκουν κάποια κάποια ἀρι- στουργήματα, ἀπὸ κείνα πού ροβᾶται ὁ φίλος μου πὼς κιντυνεῖουν νὰ παραδοθῶν στὴ φωτιὰ ἀπ’ τὰ συμπεράσματα τῆς κριτικῆς μου. Στὸ θάνατο τῆς Δεσδεμόνας λ. χ., στὸ γκρέμισμα τῆς Σικλιζέτης ἀπ’ τὸν πύργο, ἢ στὴ θλιβερὴ ἱστορία τῆς Μαργα- ρίτας τί μὰς συγκινοῦν; Οἱ καταστροφῆς μονάχα ὡς δραματικῆς στιγμῆς, ἢ ὡς συνείπειαι λογικῆς καὶ ἀ- ναγκαίαι τῶν ἀφορμῶν, τῆς σύνθεσης καὶ τῆς φορᾶς τῶν περιστατικῶν πού ἔφεραν σ’ αὐτῆς; Τὰ δάκρυά μας προκαλοῦνται ἀπὸ τὸ θέαμα τῆς καταστροφῆς μονάχα, ἢ εἶναι κορφώμα καὶ ἔσπασμα μιὰς συγ- κίνησης πού προπαρκακευάζεται ἀπ’ τὸ φυσικὸ καὶ ἀνγκυαῖο δεσμο τῆς ὅλης σύνθεσης τῶν περιστατι- κῶν μὲ τὴν καταστροφή, ἀπὸ τὸν ἀναπόφευχτο δρό- μο τῶν πραγμάτων πρὸς αὐτὴ (*) ἀπὸ τὴ φυσικὴ

*) Ἐδῶ ἤθελα νὰ παρατηρήσω πὼς ὁ ποιητῆς τοῦ Μάρθα ὁλόγνε ξανά τὰ πράγματα. Οἱ θεατῆς τοῦ ἔργου

γένεση καὶ φορὰ τῶν συναισθημάτων τῶν προσώπων, πού δικαιολογοῦνται τέλεια ἀπ’ τὴ σύνθεση τῶν πρώτων γύρω τους. Στὸ τελευταῖο τοῦτο ἄς ζητή- σουμε ἐπίσης καὶ τὸ λόγο πού ἔργα μὲ διαφορετικὸ αἰσθημα ζωῆς μὰς δίνουν συγκίνηση ἰδίου ἢ ἀνάλο- γου βαθμοῦ, δίχως νὰ σκοπεύθουν στὸ τυχὸν ἀντίθε- το δικὸ μας. Ἔτσι λ. χ. στὸν Ὀθέλλο δὲ ρωτοῦ- με : Εἶν’ ὁ φυσικὸς δρόμος πού θάπερνε τὸ πάθος ἐ- νὸς πολιτισμένου ἀνθρώπου τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα; Ἡ στὸ Φάουστ : Θάταν αὐτὴ ἡ θέσῃ τῆς σημερινῆς χει- ραφετημένης γυναίκας στίς προοδεμένες κοινωνίας; Ὅταν τὰ πράγματα, ἢ ὑπόσταση τοῦ κοινωνικοῦ του, λέει, χειροκρότησαν τὴν καταστροφῆ χωρὶς νὰ κατα- λάβουν (!) Πὼς δηλαδῆ; Τούς συγκίνησε αὐτὴ σὰ δραμα- τικὴ στιγμὴ μονάχα ἢ εἶταν τόσο πολὺ συναρκασμένα ἀπὸ τὴ συγκίνησης τους ἀπὸ τᾶλλα στοιχεῖα τοῦ δράματος του πού ἀναρέρει, ὥστε δὲν πρόσεξαν καλὰ τὴν καταστροφῆ του; Μὰ ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ πὼς ἂν ἡ λύση εἶταν διαφορε- τικὴ, ἢ κεντρικὴ ἰδέα τοῦ ἔργου του θὰ γκρεμίζονταν προ- ρίζα, τότε ἀπ’ τὴ διαμαρτύρηση τῶν θεατῶν του διὸ πρᾶγ- ματα μπορεῖ κανεῖς νὰ συμπερίνῃ : Ἡ ὅτι εἰ θεατῆς δὲν εἶταν ἄξιοι νὰ παρακολουθήσου—τὰ περιστατικὰ στὴν ἀναγ- καία ἔκβαση τους, δηλ. ἀνὰ συλλάβουν τὴν δλοκληρωτικὴν σημασίαν τοῦ φαινομένου, ἢ ὅτι τὸ ἀνθρώπινο αἰσθημα- τους, εἰταν συνῆθαν, ἀπόκρουσε τὴ λογικὴ τῶν περιστατι- κῶν, ὅπως τοὺς τὴν ἀπράσθησε ὁ ποιητῆς.